

Konkurences padome

KAS JĀZINA PAR NORĒĶINU TERMIŅIEM UN **ĀTRBOJĪGĀM** **PRECĒM** PĀRTIKAS PIEGĀDĒ?

SVETLANA SITŅIKOVA

TIRGU UZRAUDZĪBAS UN IZPĒTES DEPARTAMENTS

Negodīgas tirdzniecības prakses aizlieguma likuma (NTPAL) subjekti

Lauksaimniecības un pārtikas preču tirdzniecība

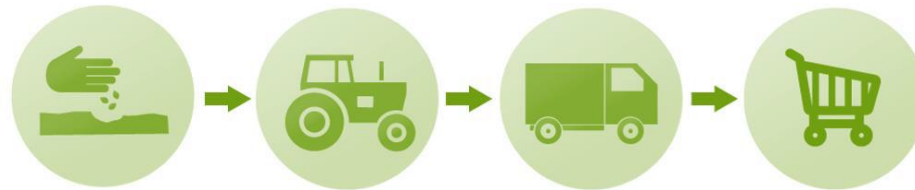
Attiecas uz pilnīgi **visiem lauksaimniecības un pārtikas preču pircējiem** (neto apgrozījums > 2 000 000 euro), vai **iestādēm**, kas darbojas saskaņā ar publisko tiesību principiem

Nepārtikas preču mazumtirdzniecība

Attiecas uz mazumtirgotājiem, kuriem tirgū ir **būtiska ietekme** nepārtikas preču mazumtirdzniecībā

Lauksaimniecības un pārtikas preču tirdzniecība

Lauksaimniecības un pārtikas preču
piegādātājs

ražotājs vai jebkura **fiziskā** vai **juridiskā**
persona vai apvienība, kas **pārdod**
lauksaimniecības un pārtikas preces

Pircējs

fiziskā vai **juridiskā** persona vai **iestāde**,
kas pērk lauksaimniecības un pārtikas
preces

Lauksaimniecības un pārtikas preču
mazumtirgotājs

pastāvīgā **tirdzniecības vietā**
mazumtirdzniecībā pārdod
lauksaimniecības un pārtikas preces

Dažādās attiecībās **viens un tas pats** uzņēmums var būt
gan piegādātāja, gan pircēja lomā

Lauksaimniecības un pārtikas preces*

Pārtikas preces ir

produkti, kas norādīti Līguma par Eiropas Savienības darbību **I pielikumā**, kā arī produkti, kas nav norādīti minētajā pielikumā, bet ir **pārstrādāti par pārtikā lietojamiem produktiem**, izmantojot minētajā pielikumā norādītos produktus, kā arī fasēts ūdens, tostarp minerālūdens, un citi bezalkoholiskie dzērieni

Piemēram**

- Dārzeņi un daži ēdami sakņaugi un bumbuļaugi (I pielikuma 7. Nodaļa)
- Ēdami augļi un rieksti; ķirbjaugu vai citrusu augļu mizas (I pielikuma 8. Nodaļa)
- Griezti ziedi (I pielikuma 6. Nodaļa)

* Līguma par Eiropas Savienības darbību konsolidētā versija, Oficiālais Vēstnesis C 326, 26.10.2012, p. 47–390.
Pieejams: http://data.europa.eu/eli/treaty/tfeu_2012/oj;

** Eiropas Komisija. Eiropas Savienības Kombinētās nomenklatūras skaidrojumi. Oficiālais Vēstnesis 2023/2364, 31.10.2023., Pieejams: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2023/2364/oj

NTPAL iedarbība

- ! NTPAL noteikumu ietvaros vērtējamas **tikai tiešo pircēju darbības** attiecībā uz piegādātāju, no kura tie pērk preces. Vai šādas tiešās attiecības pastāv starp piegādātāju un pircēju, kad iesaistīti starpnieki, kas piegādātāja vārdā slēdz līgumus ar pircējiem vai otrādi, katrā situācijā vērtējams, ņemot vērā faktiskos apstākļus.
- ! Konkurences padome **pārrobežu līmenī** sadarbojas ar citām Eiropas Savienības dalībvalstu izpildiestādēm un Eiropas Komisiju iespējama pārkāpuma izmeklēšanā, sniedzot tajā palīdzību atbilstoši Konkurences likumā noteiktajai kārtībai.
- ! Konkurences padomei ir **tiesības izbeigt lietas izpēti**, ja lēmuma pieņemšana rada risku atklāt iesnieguma iesniedzēja identitāti vai izpaust informāciju, kas kaitētu viņa interesēm.
- ! NTPAL 5. pantā minētos tirdzniecības prakses veidus ir aizliegts piemērot pārdošanas darījumiem, kuros iesaistītais lauksaimniecības un pārtikas preču piegādātājs vai pircējs veic saimniecisko darbību Latvijā. Proti, NTPAL attiecas uz **jau pastāvošām sadarbības attiecībām** starp pircējiem un piegādātājiem.

Norēķinu termiņi (kopsavilkums)

Pircējam ir **aizliegts** piemērot **netaisnīgus** un **nepamatoti garus** termiņus norēķiniem par piegādātajām lauksaimniecības un pārtikas precēm. Norēķinu termiņš sākas **pēc preču piegādes**.

**Svaigiem dārzeņiem
un ogām**

NTPAL 5.panta piektā daļa

Ātrbojīgām precēm*

NTPAL 5.panta ceturtā daļa

Konkurences padome

Precēm, kas nav ātrbojīgas

NTPAL 5.panta ceturtā daļa

***Ātrbojīgas lauksaimniecības un pārtikas preces** - lauksaimniecības un pārtikas preces, kas savu īpašību dēļ vai attiecīgajā pārstrādes posmā 30 dienu laikā pēc to novākšanas, sagatavošanas vai pārstrādes var kļūt nederīgas pārdošanai

NTPAL 1.panta 1.punkts

Norēķinu termiņi (izņēmumi)

NTPAL 5.panta ceturtnā daļa

- ! Neatbrīvo no Civillikumā noteiktajām sekām un tiesiskās aizsardzības līdzekļiem, atkāpjoties no Civillikumā noteiktajiem samaksas termiņiem
- ! Neietekmē iespēju vienoties par vērtības sadales klauzulu
- ! Neattiecas uz norēķinu termiņiem par precēm
  - skolu apgādes programmā
  - veselības aprūpes pakalpojumu iestāžu vajadzībām
  - vīna ražošanā

NTPAL 5.panta piektā daļa

- ! Attiecas uz lauksaimniecības un pārtikas preču mazumtirgotājiem*, sadarbojoties ar ražotāju vai ražotāju kooperatīvo sabiedrību
- ! Ja piegādes notiek $\geq 3x$ vienā kalendāra nedēļā
Konkurences padome
- ! Ja vien starp pusēm nav rakstveida vienošanās par citu norēķinu termiņu, ciktāl tas nav pretrunā ar NTPAL 5.panta ceturtnās daļas prasībām

***Lauksaimniecības un pārtikas preču mazumtirgotājs** - saimnieciskās darbības veicējs vai saimnieciskās darbības veicēju apvienība, kas pastāvīgā tirdzniecības vietā mazumtirdzniecībā pārdod lauksaimniecības un pārtikas preces NTPAL 1.panta 4.punkts

Kritēriji ātrbojīgo preču noteikšanai (obligātie)

Ja piepildās vismaz viens kritērijs, prece atzīstama par ātrbojīgu

Minimālais derīguma termiņš nav jānorāda **svaigiem augļiem** un **dārzeņiem**, arī **kartupeļiem**, kas nav mizoti, griezti vai līdzīgi apstrādāti; šī atkāpe neattiecas uz diedzētām sēklām un līdzīgiem produktiem, piemēram, uz pākšaugu dzinumiem.*

Vai 30 dienu laikā pēc novākšanas, sagatavošanas vai pārstrādes

- ✓ Izskats – prece zaudē formu/krāsu?
- ✓ Svaigums – samazinās preces mitruma līmenis?
- ✓ Smarža vai garša – jūtams nepatīkams aromāts, garšas zudums?
- ✓ Aprites laiks pie pircēja ≤ 30 dienām/
pasūtīšanas biežums un piegādes biežums ≥ 1 reizes 30 dienās

Konkurences padome

Kritēriji ātrbojīgo preču noteikšanai (izvēles)

Ja piepildās viens kritērijs, pircējs gūst papildus pārlicību, ka prece ir atzīstama par ātrbojīgu

Minimālais derīguma termiņš nav jānorāda **svaigiem augļiem** un **dārzeniem**, arī **kartupeļiem**, kas nav mizoti, griezti vai līdzīgi apstrādāti; šī atkāpe neattiecas uz diedzētām sēklām un līdzīgiem produktiem, piemēram, uz pākšaugu dzinumiem.*

✓ Ražas cikls

prece nav ilgstoši uzglabājama pēc novākšanas?

Piemēram, jaunie kartupeļi ir mazāk noturīgi, jo tiem ir plānāka miza un zemāka izturība pret bojājumiem.

✓ Glabāšanas temperatūra

temperatūras izmaiņas var būtiski saīsināt preces derīguma termiņu?

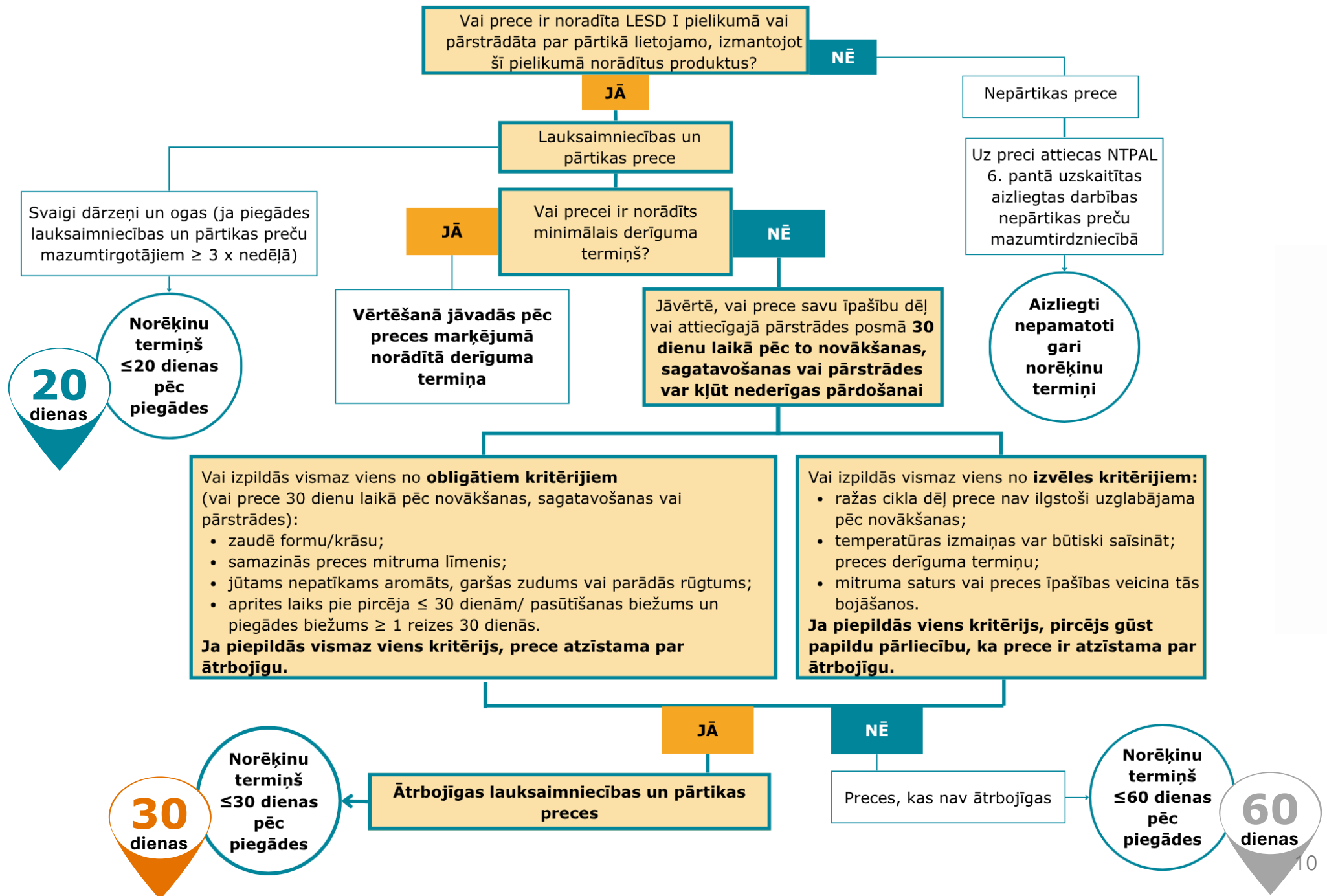
Attiecas uz visiem piegādes ķēdes posmiem, lai saglabātu to kvalitāti.

✓ Mitruma saturs un īpašības

mitruma saturs vai preces īpašības veicina tās bojāšanos?

Piemēram, gurķiem, salātiem, ogām ir augsts mitruma saturs, kas padara tos jutīgākus pret mikroorganismu attīstību un ūdens zudumu, kas veicina bojāšanos.

Citi NTPAL noteikumi saistībā ar norēķinu termiņiem

Pircējam aizliegts izdarīt lauksaimniecības un pārtikas preču piegādes līgumā **vienpusējus grozījumus**, kas attiecas uz šo preču piedāvājumu vai piegādes biežumu, metodi, vietu, laiku vai apjomu, kvalitātes standartiem, **maksājuma nosacījumiem** vai cenu [..] NTPAL 5.panta pirmās daļas 1.punkts

Lauksaimniecības un pārtikas preču piegādātājiem (vai to apvienībām) ir tiesības prasīt pircējam **rakstveida apstiprinājumu** par lauksaimniecības un pārtikas preču piegādes līguma noteikumiem, ja par minētajiem noteikumiem ir panākta vienošanās. Ja piegādes nosacījumi noteikti ražotāju organizāciju, tostarp kooperatīvu, statūtos vai lēmumos, atsevišķi rakstveidā attiecīgie piegādes nosacījumi nav jāapstiprina. NTPAL 5.panta pirmās daļas 7.punkts

Noderīgas saites

Informācija par **NTP jautājumiem**

<https://www.kp.gov.lv/lv/negodiga-tirdzniecibas-prakse>

- **NTPAL** - <https://likumi.lv/ta/id/322554-negodigas-tirdzniecibas-prakses-aizlieguma-likums>
- **NTPAL piemērošanas vadlīnijas** - <https://www.kp.gov.lv/lv/media/9853/download?attachment>
- **Brošūra piegādātājiem** - <https://www.kp.gov.lv/lv/jaunums/butiska-informacija-piegadatajiem-par-no-ka-jaizvairas-un-kas-pielaujams-sadarbiba-ar-iepircejiem>
- **Pašnovērtējuma rīks piegādātājiem** - godīgas tirdzniecības prakses novērtēšanai - <https://www.kp.gov.lv/lv/jaunums/konkurences-padome-izstrada-partikas-un-dzerienu-piegadatajiem-pasnovertejuma-riku-godigas-tirdzniecibas-prakses-novertesana>
- **Pašnovērtējuma rīks pircējiem** - par taisnīgu un pamatotu sankciju piemērošanu - <https://www.kp.gov.lv/lv/jaunums/konkurences-padome-izstrada-pasnovertejuma-riku-iepircejiem-godigas-tirdzniecibas-prakses-novertesana-un-pamatotu-ligumsodu-piemerosana>
- **Informatīvais materiāls pircējiem** - kritēriji svaigu augļu, ogu, dārzeņu un kartupeļu atzīšanai par ātrbojīgām lauksaimniecības un pārtikas precēm Negodīgas tirdzniecības prakses aizlieguma likuma izpratnē - <https://www.kp.gov.lv/lv/media/13364/download?attachment>
- **Pašnovērtējuma rīks pircējiem** - kontrolsaraksts ātrbojīgo preču noteikšanai - <https://www.kp.gov.lv/lv/media/13367/download?attachment>

Konkurences padome

Konkurences padome

KAS JĀZINA PAR NORĒĶINU TERMIŅIEM UN **ĀTRBOJĪGĀM** **PRECĒM** PĀRTIKAS PIEGĀDĒ?

SVETLANA SITŅIKOVA
svetlana.sitnikova@kp.gov.lv

